

Elevrörelsens yttrande gällande betänkandet Tid för undervisnings- uppdraget (SOU 2025:26)

YTTRANDE 2025-05-22

Dnr. U2025/00740

Utbildningsdepartementet 103 33

Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på ovan rubricerad remiss.

Sammanfattning

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd välkomnar utredningen Tid för undervisningsuppdraget och delar bedömningen att det krävs ett helhetsgrepp kring den administrativa bördan för skolans personal. Vi ser positivt på flera av förslagen som syftar till att stärka läraryrkets attraktivitet och förbättra arbetsmiljön. Samtidigt finns det dokumentation som av olika skäl kan vara nödvändig. Att till exempel dokumentera en kränkning som sker i skolan, en elevs svårigheter eller användningen av disciplinära åtgärder är i vår mening både nödvändig och ändamålsenlig dokumentation. Avsaknaden av dokumentation inom dessa områden riskerar att leda till rättsosäkerhet för både elever och huvudmän. I andra fall kan dokumentation fungera som ett verktyg för att tidigt upptäcka behov av stöd.

Vi vill även notera att det finns en rad förslag från diverse utredningar på skolområdet som föreslås tillämpas från 2028. Flera av förslagen som remitterats nu innehåller överlappande förslag som är viktiga behandla på ett samlat sätt. Något som kan göra det svårt att ta ställning till ett enskilt förslag utan att samtidigt ta helheten i beaktning.

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd lämnar synpunkter och kommentarer på nedanstående förslag.

- 6.3.1** Tillstyrker förslaget om att ändra informationsskyldigheten i skollagen.
- 6.3.2** Tillstyrker förslaget om att ändra informationsskyldigheten i läroplanen.
- 6.3.4** Tillstyrker förslaget om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram riktlinjer.
- 6.4.1** Avstyrker förslaget om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår.
- 6.7.0** Tillstyrker förslaget om att utreda användningen av digitala system och verktyg.
- 7.4.1** Avstyrker förslaget om att ändra skyldigheten för personal vid kränkningar.
- 7.4.2** Avstyrker förslaget om att avskaffa anmälnings-, utrednings-, och åtgärdsskyldigheten vid kränkningar i skolan.
- 7.4.3** Avstyrker förslaget om att ändra kravet på *samband med verksamheten* till *i verksamheten*.

6. Minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

6.3 Förslag om att informera om utveckling

6.3.1 Förslag om att informera vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevkårer tillstyrker utredningens förslag om att ta bort ordet *fortlöpande* ur skollagens reglering gällande information till eleven och elevens vårdnadshavare. Skolans skyldighet att informera är en viktig del av relationen till både eleven som dennes vårdnadshavare. Samtidigt får informationsgivningen inte ske i en allt för stor omfattning eller på bekostnad av andra viktiga arbetsuppgifter för skolans personal. Den föreslagna regleringen är en välavvägd kompromiss som skapar förutsättningar för skolan att själv bestämma hur och när information ska ges, samtidigt som det tydligt framgår att information faktiskt måste ges.

Vi vet också att den berörda regleringen i lagen ofta används som ett verktyg för vissa föräldrar som ställer orimliga krav på information från skolan. Den föreslagna förändringen skapar en bättre balans och rimlighet i omfattningen av skolans informationsskyldighet. Samtidigt vill vi understryka vikten av att information även fortsättningsvis ges med regelbundenhet, dels för att elever själva ska ha insyn i sin utveckling, dels för att vårdnadshavare ska kunna ta sitt ansvar för elevens skolgång och välmående. Om vårdnadshavare får information allt för sällan kan det försvåra deras förutsättningar att ta sin del av ansvaret gällande barnet eller elevens utveckling.

6.3.2 Förslag om att informera om studieresultat, framgångar och utvecklingsbehov
Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd tillstyrker utredningens förslag om att ändra läroplanens formulering gällande information till vårdnadshavare och elever. Vi delar utredningens bild om att formuleringen *Läraren ska med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov* riskerar att bli allt för långtgående. Det måste finnas en rimlig balans i hur lärares tid styrs, och dagens formulering tenderar att skapa otydliga och orimliga förväntningar. Den föreslagna ändringen tydliggör fortsatt vikten av, och kravet på, att informera elever och vårdnadshavare, men skapar samtidigt bättre förutsättningar för skolorna att göra det mer samlat och strukturerat än idag.

Samtidigt vill vi även här betona vikten av att information ges med regelbundenhet. Det är avgörande för att elever ska kunna förstå sin studiesituation och ha möjlighet att påverka den. Om information uteblir riskerar elever att fråntas möjligheten att ta ansvar och göra förändringar innan betyget sätts och det är för sent.

6.3.4 Bedömning om uppdrag om riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd tillstyrker förslaget om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation. Vi ser positivt på att det tas ett helhetsgrepp kring dokumentationen i skolan. I dagsläget tvingas många lärare dubbeldokumentera samma information i flera olika system, samtidigt som det råder osäkerhet kring vad som faktiskt behöver dokumenteras.

Dokumentation fyller en viktig funktion i skolan och, när den sker i lagom omfattning, stärker lärarens förutsättningar för undervisning och lärande. Att samla kännedom om en elevs beteende, prestationer, utmaningar och framgångar är skapar en helhetsbild av elevens behov. Det stärker också rättssäkerheten vid exempelvis betygssättning.

Med det sagt bör dokumentation aldrig ses som ett självändamål utan den bör alltid syfta till att förstå och möta behov i verksamheten. Genom att ta fram samlade riktlinjer för vad som utgör ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation skapas en gemensam bild och rekommendation om vad som är en rimlig nivå. Det kan också bidra till att öka likvärdigheten mellan olika huvudmän och olika lärare där vi idag vet att omfattningen av dokumentationen varierar.

6.4 Förslag om utvecklingssamtal

6.4.1 Förslag om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd avstyrker förslaget om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår. Utvecklingssamtalet är en av få funktioner i skolan

för att systematiskt följa upp och ge information om elevens situation till både vårdnadshavare och elev. Under utvecklingssamtalet hålls ett samtal om elevens tillvaro i skolan i stort med allt som det innefattar. Vårdnadshavare och elev får en chans att tillsammans med skolan prata fritt om elevens utveckling, svårigheter och behov på ett sätt man kanske inte har möjlighet till annars. Samtalet är ett viktigt verktyg för att stärka elevens utveckling, identifiera stödbehov och ge eleven insyn i sin egen kunskapsutveckling. Vi anser att det är bra och viktigt att ha ett utvecklingssamtal per termin. I synnerhet när utredningen samtidigt föreslår lättnader kring den undervisningsnära dokumentationen i stort. Vi menar att det är ännu viktigare att behålla utvecklingssamtalet när man samtidigt sänker kraven på information i övrigt, som en likvärdig funktion för informationsdelning.

Utvecklingssamtalen fyller dessutom en viktig funktion i relationen mellan hem och skola, som gemensamt bär ansvaret för elevens utveckling och välmående. Vi ser även att utvecklingssamtalens relationsskapande funktion blir särskilt viktig i relation till förslagen i regeringens utredning *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)*. En god och förtroendefull relation mellan hem och skola är i vissa anseende en förutsättning för att kunna realisera utredningens förslag och uppnå önskad effekt.

Vi noterar utredningens bedömning att ett samtal per läsår utgör en miniminivå och att fler samtal kan hållas vid behov. Samtidigt menar vi att det finns en risk med att behövspröva fler utvecklingssamtal. Många av de elever som, av olika skäl, är i behov av fler utvecklingssamtal kommer inte att förmedla det till skolan. Systematiska och regelbundna utvecklingssamtal skapar möjligheter för skolan att upptäcka nya behov som man kanske annars inte gjort. I de fall där undervisande lärare inte har förutsättningar att genomföra utvecklingssamtal bör någon annan vuxen ta över ansvaret. Det kan förslagsvis vara en studie- och yrkesvägledare, klassmentor eller specialpedagog. Skolans ansvar sträcker sig utöver undervisning och betyg, man har också ett ansvar för elevens studietillvaro, psykiska och fysiska arbetsmiljö och välbefinnande.

6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd tillstyrker förslaget om att utreda användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet. Vi delar utredningens bedömning om att det idag förekommer allt för mycket dubbeldokumentation i olika system. Kraven på dokumentation från staten, huvudmannen, rektorn resulterar i att lärare är tvungna att arbeta i en rad system för att leva upp till kraven vilket tar ifrån tid och resurser ifrån undervisningen.

Mot bakgrund av det välkomnar vi att det nu tas ett samlat grepp kring skolans digitala system och verktyg. Det är angeläget att arbeta mot tydligare standarder och ökad interoperabilitet mellan olika system. Frågan är även relevant i relation till de nationella frånvaroregister som föreslås införas i utredningen om *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)*.

7. Behov av lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

7.4 Förslag om att minska krav på dokumentation och tydliggöra personalens ansvar att agera

7.4.1 Personalens ansvar för att uppmärksamma och hantera kränkande behandling ska tydliggöras

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd avstyrker den föreslagna ändringen i skollagen. Den föreslagna författningsändringen innebär i vår mening en sänkning av ambitionsnivån för arbetet mot kränkningar i skolan.

Vi delar utredningens bild av att det är viktigt att vikten av att personal inom skolan uppmärksammar och hanterar kränkande behandling. Samtidigt ser vi inte att ansvaret som följer den föreslagna formuleringen fullt ut kan anses motsvara dagens reglering i 1 kap. 5 § skollagen. Där framgår att *var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling*. I den föreslagna bestämmelsen om personalens skyldigheter framgår inte ansvaret att förebygga kränkningar alls.

Vi ser negativt på att förslaget går ifrån att motverka och förebygga kränkningar till att enbart uppmärksamma och hantera kränkande behandling. Det förebyggande arbetet är helt avgörande för att minska antalet kränkningar i skolan, något som också bör framgå tydligt i skollagen. Att det klargörs att personal ska agera när kränkningar sker är givetvis positivt, men då är skadan redan skedd. Förebyggande insatser måste vara en självklar del av skolans ansvar.

Slutligen anser vi att portalparagrafen i 1 kap. 5 § bör kvarstå oförändrad. Formuleringen är ett tydligt uttryck för det övergripande målet att främja aktning för varje människas egenvärde. En förändring bort från detta ser vi som olycklig.

7.4.2 Anmälnings-, utrednings-, och åtgärdsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd avstyrker förslaget om att avskaffa anmälnings-, utrednings-, och åtgärdsskyldigheten vid kränkningar i skolan. Vi delar utredningens uppfattning om att arbetet med att anmäla, utreda och åtgärda kränkningar som uppstår innebär ett omfattande ansvar. Vi instämmer också i att det behövs förändringar inom skolan som skapar bättre förutsättningar för att arbeta främjande och förebyggande.

Däremot delar vi inte bilden av att det är regelverket i sig som leder till en överadministration för lärare, det handlar snarare om hur regelverket tillämpas i praktiken. Lösningen är i vår

mening snarare att skapa tydligare riktlinjer för hur och i vilken omfattning regelverket bör tillämpas i kombination med enklare system för att undvika dubbeldokumentation.

Anmälnings-, utrednings-, och åtgärdsskyldigheten fyller en viktig funktion för elevers trygghet och rättssäkerhet i skolan. Dagens regleringar visar för landets elever att alla kränkningar som uppstår i skolan ska dokumenteras. Det skapar rättssäkerhet för såväl den enskilda eleven som för huvudmannen vid en eventuell utredning om skolans agerande.

Vi ser dessutom stora svårigheter med att dra gränsen för vad som utgör en allvarlig kränkning och inte. Att för varje given situation bedöma var gränsen går möjliggör subjektivitet och inkonsekventa beslut om dokumentation. En informationsskyldighet vid allvarliga eller upprepade kränkningar kommer begränsa mängden information som ges till rektor och höja tröskeln för vad som rapporteras om. Utredningen lyfter själva även problematiken med att det finns personal som av olika skäl "väljer att inte se" incidenter vilket också kan leda till att information uteblir till rektor. Något som kan göra det svårare för rektorer att leva upp till det nya utpekade ansvaret för trygghet och studiero i skolan som utredningen *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)* föreslår.

Därtill kan en enskild kränkning i sig inte nödvändigtvis räknas som allvarlig och därmed inte dokumenteras enligt utredningens förslag, men ändå förekomma vid upprepade tillfällen hos olika lärare. Detta är särskilt problematiskt i ämnesskolan där en enskild elev möter flera olika lärare under en skoldag och som var för sig kan bevittna kränkningar av lägre grad som inte dokumenteras. Dokumentation möjliggör en helhetsbild av en elevs vardag och en eventuell utsatthet för kränkningar.

Ifall en elev vid ett senare tillfälle skulle göra en anmälan till exempelvis Barn- och elevombudsmannen (BEO), är det avgörande att eventuella kränkningar och vidtagna åtgärder finns dokumenterade.

7.4.3 Kravet på samband med verksamheten ändras till i verksamheten

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd avstyrker förslaget om att ändra kravet på *samband med verksamheten till i verksamheten*. Det är svårt att dra tydliga gränser mellan det som sker i en elevs liv inom och utanför skolan. Även om förslaget skulle kunna vara bra sett utifrån skolans utpekade tillsynsansvaret som endast gäller i verksamheten anser vi inte att det är tillämpligt i relation till hantering av kränkningar.

En kränkning som sker utanför verksamheten bör inte per automatik vara skolans ansvar att hantera och utreda. Samtidigt är det i praktiken mycket svårt att i lagtext dra en tydlig gräns, utan det beror i hög grad på omständigheterna kring den enskilda händelsen. Det som sker i en elevs liv utanför skolan följer med innanför skolans väggar, många har samma kompisar och ett digitalt liv som tar sig i uttryck även i skolan. Om en elev på sin fritid exempelvis utsätts för en kränkning av en annan elev på samma skola är det inte heller osannolikt att det

YTTRANDE

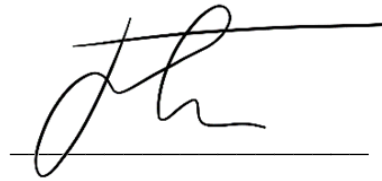
Tid för undervisningsuppdraget

Dnr. U2025/00740

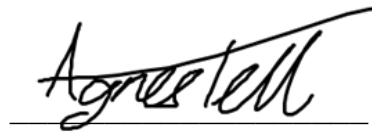
Uppdaterad: 2025-06-12

Sida: 7 av 7

är något som påverkar även i skolan och därmed blir ett ansvar för skolan att hantera. Även den här typen av kränkningar anser vi bör vara en del av huvudmannens tillsynsansvar och ansvar för att hantera och förebygga kränkningar.

Jonatan Lamy
Ordförande
Sveriges Elevkårer

Agnes Tell
Ordförande
Sveriges Elevråd